

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA:
„WYBRANE ASPEKTY PRACY SOCJALNEJ
W WARSZTACIE PRACOWNIKA SOCJALNEGO
– DOŚWIADCZENIA POLSKO-NIEMIECKIE”
Lublin–Puławy, 15-16 grudnia 2009 roku**

Międzynarodowa konferencja naukowa pt.: „Wybrane aspekty pracy socjalnej w warsztacie pracownika socjalnego – doświadczenia polsko-niemieckie” („Ausgewählte Aspekte in der sozialen Arbeit des Sozialmitarbeiters – deutsch-polnische Erfahrungen”) została zorganizowana przez Instytut Nauk o Rodzinie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”, dzięki finansowemu wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Celem konferencji była realizacja współpracy polsko-niemieckiej w dziedzinie pracy socjalnej. Prezentację najnowszych badań naukowych z tej dziedziny w Polsce i w Niemczech zaplanowano w ramach sesji naukowej z udziałem trzech prelegentów z Niemiec (prof. Renate Oxenknecht-Witzsch, prof. Friedhelm Westhofen, Agnes Maluga) oraz trzech naukowców z Polski (ks. dr Tadeusz Pajurek, ks. dr hab. Jerzy Koperek, ks. dr hab. Marian Stepulak).

Konferencję otworzył ks. prof. Mirosław Kalinowski, dziekan Wydziału Teologii KUL, który powitał przybyłych na konferencję gości oraz ukazał wartość wymiany doświadczeń naukowych i praktycznych w kształceniu specjalistów nauk o rodzinie. W imieniu Instytutu Nauk o Rodzinie uczestników konferencji powitał dyrektor Instytutu Nauk o Rodzinie KUL – ks. dr hab. Marian Stepulak, prof. KUL, który przewodniczył pierwszej sesji wykładowej.

Wprowadzając w problematykę konferencji, ks. dr Tadeusz Pajurek – prezes Charytatywnego Stowarzyszenia Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”, przedstawił główny cel stowarzyszenia: niesienie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w okresie rekonwalescencji i reintegracji ze społeczeństwem po zakończeniu leczenia stacjonarnego. Autor wskazał, że po przebytej hospitalizacji w szpitalu psychiatrycznym zarówno osoby chore, jak i ich rodziny często potrzebują specjalistycznej pomocy, a także podkreślił, że efektywność niesionej pomocy przez Stowarzyszenie „Misericordia” w dużej mierze zależy od nawiązanej współpracy z instytucjami pomocy społecznej w Niemczech, między innymi z Fundacją Marienstift w Neunenkirchen w Niemczech. Znakiem szczególnym tej współpracy jest wybudowane Centrum Rehabilitacyjne w Lublinie, dzięki któremu wiele osób po przebytej chorobie otrzymuje pomoc i stopniowo wraca do normalnego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie.

Ks. dr hab. Jerzy Koperek, kierownik Katedry Życia Społecznego Rodziny w Instytucie Nauk o Rodzinie KUL, przedstawił obszerny temat: „Warsztat pracownika socjalnego w Polsce”. Problematyka referatu dotyczyła zagadnienia podstaw prawnych działalności pomocy społecznej oraz metod pracy pracownika socjalnego

w Polsce. Autor omówił podstawowe akty prawne regulujące działania pracy socjalnej w Polsce odnoszące się do: pomocy społecznej, zawodu pracownika socjalnego, kompetencji społecznych pracowników socjalnych oraz rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego oraz Kodeksu Etycznego Polskiego Towarzystwa Pracowników Socjalnych. Ponadto zostały omówione zasady budowania i doskonalenia warsztatu pracy pracowników socjalnych realizujących zadania w rejonach opiekuńczych (Regionalnych Ośrodkach Pomocy Społecznej – ROPS), a także podstawowe narzędzia pracy pracownika socjalnego stosowane w projektach systemowych, tj. kontrakt socjalny, program aktywności lokalnej i indywidualne programy usamodzielnienia.

Prof. dr hab. Renate Oxenknecht-Witzsch, Wydział Pracy Socjalnej Katolickiego Uniwersytetu w Eichstatt-Ingolstadt, przedstawiła referat na temat: „Pomoc dla rodzin w Niemczech – aktualne tendencje” („Hilfen für Familien in Deutschland – Aktuelle Entwicklungen”). Autorka podkreśliła, iż w Niemczech rodzi się coraz mniej dzieci. Rodziny, które mają dzieci, coraz gorzej radzą sobie z ich wychowaniem. Zgodnie z art. 6 ustęp 1 Ustawy zasadniczej z dnia 23 maja 1949 roku małżeństwo i rodzina znajdują się pod szczególną opieką państwa i dlatego należy im się wsparcie. Wspieranie rodziny polega na umożliwianiu jej jak najlepszego pełnienia funkcji reprodukcyjnej i społecznej. Odnośnie do planowanej pomocy ustawodawca ma dużą swobodę wyboru środków i sposobów wspierania niemieckiej rodziny wychowującej dzieci. Proponowana pomoc rodzinie często jednak jest dyskusyjna, ze względu na skutki psychiczne dla dziecka będącego w tak zwanej opiece dziennej (żłobek) w wieku do trzech lat. Spór ideologiczny, czy dzieci poniżej trzeciego roku życia powinny być wychowywane wyłącznie w rodzinie, czy też ze wsparciem placówek zapewniających opiekę dzienną, zostanie jednak obecnie zakończony w związku z planowanym dodatkiem opiekuńczym w wysokości 150 euro na dziecko pozostające pod opieką rodziny.

Ks. dr hab. Marian Stepulak, prof. KUL, kierownik Katedry Psychoprofilaktyki Rodziny Instytutu Nauk o Rodzinie KUL, przedstawił wykład na temat: „Dyspozycje osobowościowe i kwalifikacje moralne pracownika socjalnego”. Jak podkreślił, zawód pracownika socjalnego należy do zawodów zaufania społecznego, osoba chcąc zostać takim pracownikiem musi zatem spełniać podstawowe wymagania zarówno od strony osobowościowej, jak i moralnej. Powinien to być m.in. człowiek o usposobieniu ekstrawertywnym, łatwo nawiązujący relacje interpersonalne w kontekście adekwatnej komunikacji werbalnej i pozawerbalnej. Inną ważną cechą jest zdolność do osobowej empatii i ciekawości poznawczej w aspekcie wykonywanego zawodu. Pracownik socjalny musi budzić u swoich podopiecznych i ich rodzin zaufanie. Autor wskazał na wagę kwalifikacji moralnych pracownika socjalnego, odnosząc się do takich cech, jak prawdomówność, odpowiedzialność za słowo, lojalność, punktualność, poszanowanie godności, podmiotowości i autonomii osoby, która jest przedmiotem działalności zawodowej.

Wystąpienie profesora Friedhelma Westhofena – prezesa Rady Nadzorczej Fachklinik St. Marienstift – pt. „Historia pracy socjalnej w Niemczech” („Die Geschichte der Sozialarbeit in Deutschland”) zawierało główne założenia prawne i ideologiczne, kreujące cele i zadania systemu pracy socjalnej w Niemczech. Autor ukazał ponadto

zmiany zarówno modelu warsztatu pracownika socjalnego, narzędzi, jakimi się on posługuje, jak i zmiany ustawodawstwa pracy socjalnej, przenoszącego główny nacisk z „pomocy jednostce” na „wsparcie rodziny”, realizującej swoje podstawowe zadania i funkcje.

Agnes Maluga z Wydziału Pracy Socjalnej Katolickiego Uniwersytetu w Eichstatt-Ingolstadt przedstawiła temat: „Znaczenie komunikacji wewnętrznej w organizacjach pracy socjalnej” („Relevanz interner Kommunikation in Organisationen der Sozialen Arbeit”). Autorka wskazała na istnienie nowej formy pomocy społecznej – jako prywatnego przedsiębiorstwa pracy socjalnej ze zdecentralizowaną strukturą. Referat koncentrował się wokół ukazania znaczenia komunikacji wewnętrznej i struktury w firmie, porównując obecny stan działań w tym zakresie z propozycjami zmiany wewnętrznej i zewnętrznej komunikacji w firmie. Jak podkreśliła autorka, konieczne jest dostosowanie struktury zdecentralizowanego przedsiębiorstwa w celu osiągnięcia odpowiedniej identyfikacji korporacyjnej pracowników opieki społecznej, tworząc tym samym pozytywny wizerunek zewnętrzny całego przedsiębiorstwa. Przeprowadzone badania w ramach pracy dyplomowej pozwoliły na zakreszenie wstępnych propozycji odnośnie do polepszenia i usystematyzowania komunikacji wewnętrznej w funkcjonowaniu prywatnego przedsiębiorstwa opieki społecznej.

Podsumowaniem sesji naukowej była dyskusja panelowa z udziałem zaproszonych gości: naukowców, praktyków oraz przedstawicieli samorządów lokalnych. Dyskusji przewodniczył ks. dr Antoni Tomkiewicz z Instytutu Nauk o Rodzinie KUL.

W czasie konferencji naukowej odbywały się także wyjazdy i zajęcia terenowe, które cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród niemieckich i polskich studentów oraz pracowników naukowych. Były to zajęcia terenowe w Centrum Integracyjno-Rehabilitacyjnym w Puławach nad Wisłą, sesja poświęcona prezentacji metod i technik pomocy chorym przez pracowników socjalnych w Zakładzie Aktywności Zawodowej oraz działalności Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Misericordia” w Lublinie (przy ul. Głuskiej 138) oraz wizyta studyjna w Centrum Rehabilitacyjnym w Lublinie (przy ul. Abramowickiej 2).

Dodatkowo uczestnicy konferencji mieli możliwość wzięcia udziału w dwugodzinnych warsztatach terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych. Do dyspozycji studentów udostępniono sześć pracowni warsztatowych o różnym profilu zajęć.

Konferencja dała okazję do poznania wzajemnych doświadczeń poprzez: prezentację badań naukowych z tej dziedziny w Polsce i w Niemczech, dzielenia się własnym doświadczeniem bezpośrednio w placówkach pomocy społecznej oraz do skorzystania z nowych form warsztatów terapii zajęciowych rozpracowanych przez zespół pracowników ze stowarzyszenia „Misericordia”. Wymiernym efektem podjętej współpracy między Katolickim Uniwersytetem w Eichstatt-Ingolstadt a Instytutem Nauk o Rodzinie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II będzie publikacja monografii naukowej na temat współpracy polsko-niemieckiej w kształceniu specjalistów z zakresu pomocy społecznej skierowanej na wspieranie rodziny.

Julia Gorbaniuk
Katedra Życia Społecznego Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL